

Utbildningsnämnden

Återrapportering av andelen legitimerade lärare i Nackas skolor

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden noterar informationen till protokollet.

Sammanfattning

Uppdraget att undersöka vad rektorer vid skolor med låg andel behöriga lärare anför för skäl för detta kommer från utbildningsnämnden, april 2018. Överlag är situationen vid de grund- och gymnasieskolor där andelen legitimerade lärare understiger Nackas snitt under kontroll. De flesta grundskolerektorer bedömer att andelen legitimerade lärare redan har ökat eller kommer att öka. De främsta anledningarna till detta är att befintliga lärare utbildar sig, att vissa lärare väntar på sin legitimation och att rektorerna redan har rekryterat legitimerade lärare. Flera av rektorerna vid gymnasieskolorna berättar också att lärare vidareutbildar sig och att vissa väntar på sin legitimation. Utbildningsenheten kommer fortsätta att följa utvecklingen av andelen legitimerade lärare vid Nackas skolor.

Ärendet

Ärendet redogör för vad rektorer vid skolor där andelen legitimerade lärare ligger under Nackas snitt anger för orsaker till den ”låga” andelen legitimerade lärare, liksom vilka åtgärder de vidtar för att höja andelen.

Bakgrund

I oktober varje år redovisar Skolverket statistik över andel behöriga och legitimerade lärare¹. I ärendet ”Statistik om lärare och personal i fritidshem hösten 2017” (UBN 2018/75), från april detta år, presenterades 2017 års statistik och i ärendets sammanfattning kan man läsa: *Generellt visar lärarstatistiken på en god tillgång till utbildade och legitimerade lärare på flertalet skolor i Nacka. Andelen legitimerade lärare är 74 procent i grundskolan och 85 procent i gymnasieskolan, vilket i*

¹ Statistiken baseras på skolornas egna uppgifter vilka körs mot Skolverkets förskollärary- och lärarregister.

bägge skolformerna är högre än i riket och länet. På några skolor är andelen låg, och utbildningsenheten kommer att tala om detta med dessa skolors rektorer.

Utbildningsnämnden beslutade i april 2018 att ”ge direktören i uppdrag att återrapportera till nämnden vilka orsaker till en låg andel behöriga lärare som rektorerna anger och vilka åtgärder som sätts in, efter genomförda kvalitetsuppföljningssamtal med rektorerna på de aktuella skolorna”.

För att genomföra uppdraget valde utbildningsenheten att, vid kvalitetsuppföljningssamtalen, fokusera på skolor där andelen legitimerade lärare understiger Nackas genomsnitt varför vi ställde fördjupande frågor endast till rektorer vid dessa skolor.

Vad säger skollagen?

Enligt Skollagen får bara den som har lärarlegitimation anställas som lärare utan tidsbegränsning. Under vissa förutsättningar får vissa typer av lärare anställas även om de saknar legitimation. Detta gäller till exempel lärare i modersmål och i ett yrkesämne i gymnasieskolan.² Vidare är legitimationskrav undantaget lärare på skolor med undervisning på ett främmande språk samt lärare som bedriver undervisning i fristående skolor med särskild pedagogisk inriktning.³

Grundskolan

Två av Nackas 36 grundskolor – Internationella engelska skolan och Idunskolan – omfattas inte av legitimationskrav för lärare (enligt förklaringen ovan) och ingår därför inte i statistiken från oktober 2017. Andelen legitimerade lärare vid de 34 skolorna varierar, från 24 procent till 92 procent. Snittet för skolorna ligger som tidigare nämnts på 74 procent. 19 skolor ligger under kommunsnittet och 15 ligger över.

Vilka är orsakerna till den ”låga” andelen legitimerade lärare, enligt rektorerna?

Av de 19 rektorer som tillfrågades säger de allra flesta (17 rektorer) att andelen legitimerade lärare är högre redan nu och/eller att andelen kommer att höjas. Vissa av dem uttrycker att siffran från oktober inte verkar stämma och att den borde varit högre. Två rektorer nämner inget om en framtida ökning av andelen legitimerade lärare eller att siffran från oktober inte känns igen.

Bland de 17 rektorerna finns som sagt några (7 rektorer) som säger att andelen legitimerade lärare är högre redan nu. Två rektorer uppskattar att andelen nu ligger på 90 procent. Någon berättar att endast tre lärare saknar legitimation och att andelen på skolan nu är 85 procent och en annan säger att andelen i nuläget är 81 procent. Slutligen säger någon att skolan har en högre andel, då endast två lärare saknar legitimation.

Flera rektorer (8 stycken) berättar att lärare går utbildningar som kommer att leda till legitimation varför andelen på deras skolor kommer att höjas. Några rektorer (fem) säger att de har lärare som väntar på sin lärarlegitimation eller att de har fått den efter oktober-

² Skollagen 2 kap 20 §, första och andra stycket

³ Skollagen 2 kap 17 §, första stycket

mätningen. Tre rektorer berättar att de sedan en tid tillbaka har anställt och/eller ersatt icke legitimerade lärare med legitimerade.

Några av de 19 rektorerna uttrycker att det är svårt att rekrytera legitimerade lärare. Orsaker som nämns är skolans geografiska läge och kommunikationer. En rektor vid en fristående skola menar att det är svårt att konkurrera lönemässigt med kommunala skolor. En annan nämner skolans arbetstidsavtal, som inte passar alla, som en orsak. Någon berättar att de har många sökande, men få med legitimation. En rektor menar att det är lätt att rekrytera.

Några rektorer uppfattar att det inom vissa ämnen är särskilt svårt att rekrytera lärare eller att vissa ämnen undervisas av icke legitimerade lärare. Musik, idrott och hälsa, slöjd, matematik och naturorienterande ämnen är ämnen som nämns. Flest rektorer uttryckte svårigheter att rekrytera inom naturorienterande ämnen.

Vilka åtgärder vidtar rektorerna?

Den allra vanligaste åtgärden för att höja andelen legitimerade lärare är att befintliga lärare utbildar sig. Några säger att de försöker rekrytera genom att annonsera och söka aktivt. En rektor kommer att samarbeta med en annan skola inom samma huvudmannorganisation genom att "dela" på lärare i ett visst ämne. Vid en skola ges rekryteringsbonus.

Åtgärder, med syfte att säkra kvaliteten på undervisning och betygssättning om icke legitimerade lärare, nämns också, exempelvis mentorskap för nya lärare, "demonstrationslektioner" och betygssättning i ämnesgrupper.

Gymnasieskolan

Vid Nacka kommuns 10 gymnasieskolor varierar andelen lärare med legitimation från 54 till 96 procent, enligt statistiken från oktober 2017. Snittet för skolorna ligger på 85 procent. 6 skolor ligger under kommunsnittet och 4 ligger över.

Vilka är orsakerna till den "låga" andelen legitimerade lärare, enligt rektorerna?

De orsaker som nämns är liten tillgång på lärare inom vissa ämnen, svårighet för små skolor att erbjuda heltidstjänster och konkurrerens med kommunala skolor vad beträffar lönenivån. Rörligheten på arbetsmarknaden bland lärarna nämns också som en faktor. Vid två av skolorna är andelen legitimerade lärare högre nu än vid mätningen i oktober 2017. Vid två andra skolor går några lärare VAL (vidareutbildning av lärare som saknar lärarexamen) och vid en av dem väntar några lärare på sina legitimationer.

Vilka åtgärder vidtar rektorerna?

De åtgärder som nämns är att ständigt söka behöriga lärare, vara mycket specifik vid annonsering av lediga tjänster och försöka attrahera sökanden med andra värden än hög lön.

Utbildningsenhetens bedömning

Situationen vid de 19 grundskolor där andelen legitimerade lärare understiger Nackas snitt förefaller vara kontrollerad. Flera rektorer nämner att befintliga lärare utbildar sig och andra väntar på sin legitimation och de allra flesta bedömer att andelen legitimerade lärare redan har ökat eller kommer att öka. Eftersom flera av rektorerna vid de sex gymnasieskolorna också berättar att lärare vidareutbildar sig och att vissa väntar på sin legitimation har vi anledning att tro att andelen legitimerade lärare kommer att öka även där.

Utmaningen för både grund- och gymnasieskolorna kan naturligtvis istället bli att behålla befintliga legitimerade lärare så att effekten totalt sett uppnås.

Trots att snittet i Nacka ligger över riket totalt är det viktigt att skolorna fortsätter att arbeta för en ökad andel legitimerade lärare då skolorna i nuläget inte lever upp till Skollagens krav. Utbildningsenheten kommer därför att fortsätta att följa utvecklingen av andelen legitimerade lärare vid Nackas skolor.

Ekonomiska konsekvenser

Ärendet innebär inga ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för barn

Genom att följa utvecklingen av andelen legitimerade lärare säkras elevernas rätt till god utbildning.

Lotta Valentin
Enhetschef
Utbildningsenheten

Linda Sundelin
Utbildningssamordnare
Utbildningsenheten